

МАРЧИН ШВЕТЛИЦКИ (1961) е поет със сложно творческо развитие. Ранните му творби взривяват полското общество със своя нонконформизъм и се вписват във вълната на ъндърграунда. Дори Чеслав Милош, който отначало е впечатлен от неговия бунтарски дух и поетически талант, се възмущава от предизвикателното му и скандално поведение. Днес обаче Шветлицки е утвърдено име в най-новата поезия и е признат от полската литературна критика за значимо явление. Дори негови стихотворения вече са включени в учебниците по литература.

Роден е в Люблин, а от 1980 г. живее в Краков. Следва полска филология в Ягелонския университет. Неговата поезия оказва силно влияние върху литературния живот. Читателите с нетърпение очакват всяко

ново издание. Младите хора разчитат посланията му. През 1993 г. Шветлицки основава рок група „Świetliki“.

Като поет продължава линията на Бурса и Воячек. Дебютира в краковското литературно списание „НаГлос“ („NaGlos“). Следват стихосбирките: Студени страни (Zimne kraje, 1992), Схизмата (Schizma, 1994), Студени страни 2 (Zimne kraje 2, 1995), Берлин (Berlin, 1995), Третата половина (Trzecia połowa, 1996), 37 стихотворения за водката и цигарите (37 wierszy o wódce i papierosach, 1996), Песни на профана (Pieśni profana, 1998), Отворен до второ нареждане (Czynnny do odwołania, 2001), Затворен (Nieczynny, 2003), 49 стихотворения за водката и цигарите (49 wierszy o wódce i papierosach, 2004), Музика на средата (Muzyka środka, 2006). Автор е и на прозаическата книга Дванайсет (Dwanaście, 2006)

Вниманието на твореца е фокусирано върху усецането за болезненост и дискомфорт, което очертава границите на интимния свят. Това е способността на личността да приема тъмнината и болката, която я поддържа жива. Хумор, ирония и разговорна дикция маркират езика на Шветлицки.

Марчин Шветлицки е лауреат на многобройни награди и поетични отличия, между които и номинацията за награда „Нике“ за 2002 г.

Българският читател го познава от стихотворенията, излезли в сп. „Панорама“ (бр. 3, 2002) в превод на Димитрина Лау-Буковска.

PIOSENKA OBUDZONEGO

Krew na księżycu!
Otworzę oko
i oko mi doniosło
do mózgu ten obraz:
krew na księżycu!

Krew na księżycu.
Zimny kwiecień. Pełnia.
Za głośno krzyczysz –
powiedziałem do krwi
– zbudzisz małego.

Zbudził się.
Zaczął płakać. W kuchni suka
zaczęła szczeakać. Wetknąłem mu smoczek
w dwuzębną buzię. Zasnął. Wróciłem do
ciebie.
Krew na księżycu – oświadczyłem, a ty
przez sen wtuliłaś się we mnie
i

ZIMNY PAPIEROS

Znowu włożyłem ciemne okulary
– widzę teraz jaskrawo: świat zestarzał się.
jaskrawy jest. Złamane barwy
podpełzają do oczu, negatywy płoną,
jaskrawo płoną.

Śnieg stopniał i odsłonił wszystko:
serce miasta, żołądek miasta,
jaskrawosine, pracujące wiecznie
narządy oraz ludzi wędrujących
tam i z powrotem.

Znowu włożyłem ciemne okulary
i zapaliłem na uspokojenie
zimnego papierosa. Jeszcze chwilę, jeszcze
nie teraz. W oddali słychać powolne
skrzyżowanie
piór i namolne mamrotanie. Oto

analfabeci piszą Konstytucję dla mnie.

ПЕСЕНТА НА СЪБУДЕНИЯ

Кръв на луната!
Отворих око
и окото донесе
до мозъка тази картина:
кръв на луната!

Кръв на луната!
Студеният април. Пълнолуние.
Много силно крещиш –
казах на кръвта,
– ще събудиш детето.

То се събуди.
И се разплака. В кухнята кучката
почна да лае. Пъхнах му биберона
в устата с два зъба. Заспа. Върнах се при
тебе.
Кръв на луната – заявих, а ти
насън се притисна към мен
и

Превод от полски: **Соня Дрингова**
Редактор на превода: **Иван Вълев**

СТУДЕНА ЦИГАРА

Отново сложих тъмни очила –
сега виждам ясно: светът е остарял.
ярък е. Пречупени цветове
допълзват до окото, негативите горят,
ослепително горят.

Снегът се е стопил и е оголил всичко:
сърцето на града, стомаха на града,
яркосиньо, действащите вечно
органи и хора,
пъплеши насам-натам.

Отново сложих тъмни очила
и запалих за успокоение
студена цигара. Още малко, още
не сега. В далечината се чува бавното
скърцане
на писалки и натрапчиво мърморене. Ето
неграмотни пишат Конституция за мен.

Превод от полски: **София Дачева**
Редактор на превода: **Иван Вълев**

W GRUDNIU, WIECZOREM

Więc możesz i pójść sobie za tym nieznanym
– niezwykle dobrym i przystojnym, gdyż to
może być Chrystus (on uwielbia takie
podstępny) – i ta moja męska
zazdrość jest nie na miejscu w tym wypadku, jeśli
chcesz. Wszystkie gwiazdy, jakie
dotychczas widzieliśmy, zapłonęły. Wszystkie
banknoty, jakich dotykałaś,
są w twoim posiadaniu. Idź i nie przepraszaj.
To wczoraj w mojej wyobraźni
miałas posłuszne oczy, dzisiaj mgła.

ПРЕЗ ДЕКЕМВРИ, ВЕЧЕРТА

Та значи можеш да си тръгнеш след този непознат –
така необичайно добър и хубав, понеже това
може и да е Христос (той обожава подобни
коварства) – и тази моя мъжка
ревност е неуместна в този случай.
Всички звезди, които
досега сме гледали, запламтяха. Всички
банкноти, които си докоснала,
са твое притежание. Тръгвай и не се извинявай.
Вчера в моето въображение
ти имаше очи послушни, днес – мъгла.

Превод от полски: **София Дачева**
Редактор на превода: **Иван Вълев**

PEDAGOGIKA

Wojna podobno to najwyższa forma
pedagogiki. A zabici
to są uczniowie
najlepsi.

Chlubna hodowla – przekształcanie chłopców
w żołnierzy – poprzez piłkę nożną i cyrk.
Wojna się przyczaiła,
udaje, że śpi.

Pierwsze dni lata. Zatrzęsienie malin.
Dziś jestem dezertерem, a co będzie jutro?
Czekam i piszę listy do abstrakcji.
Nigdy już ulgi.
Cisza nagli.

ПЕДАГОГИКА

Войната е може би най-висшата форма
на педагогиката. А убитите
са най-добрите
ученици.

Отлично обучение – превръща момчетата
във войници – чрез футбола и цирка.
Войната е нашрек,
преструва се, че спи.

Първи дни на лятото. Пълно е с малини.
Днес съм дезертър, а какво ще стане утре?
Чакам и пиша писма на абстракцията.
Никога повече отстъпки.
Тишината ме пришпорва.

Превод от полски: **Даниела Щерева**
Редактор на превода: **Иван Вълев**

ЛUDZIE

Kochają się i są zameldowani.
Wszystkie papiery w zupełnym porządku.
Mają swoje choroby, pomagają sobie
lekarstwami i literaturą.

Oni żyją, a ja
piszę o nich wiersze,
odnajduję kolejne klocki ich historii.
To nie jest zdrada, jeśli ją ujawniam.

Niekochany nie zdradza.
Niekochany chodzi
dzwoniąc w kieszeni
niepotrzebnym kluczem.

ХОРА

Обичат се и са регистрирани.
Всички документи са съвсем редовни.
Имат своите болести, помагат си
с лекарства и литература.

Те живеят, а аз
пиша стихове за тях.
Намирам поредни късчета от тяхната история.
Не е предателство да я разкривам.

Необичаният не изневерява.
Необичаният ходи,
подрънквайки си в джоба
с непотребен ключ.

Превод от полски: **Даниела Щерева**
Редактор на превода: **Иван Вълев**

ŚWIAT

Na początku jest moja głowa w moich rękach.
Następnie z tego miejsca rozchodzą się koła.
Koło stół kwadratowy. Koło pokój. Koło
kamienica. Koło ulica. Koło miasto. Koło
kraj. I kontynent opasany kołem.
Koło półkula. Koło. Koło wszystko.
Na samym końcu jest małeńka kropka.

СВЯТ

В началото е моята глава в моите ръце.
После оттам тръгват кръгове.
Кръг квадратна маса. Кръг стая. Кръг
къща. Кръг улица. Кръг град. Кръг
страна. И континент, опасан с кръг.
Кръг полукълбо. Кръг – кълбо. Кръг всичко.
На самия край – мъничка капка.

Превод от полски: **Светлана Бозукова**
Редактор на превода: **Иван Вълев**

М – CZARNY PONIEDZIAŁEK

Moment, kiedy zapalają się jednocześnie wszystkie lampy uliczne w mieście. Moment, kiedy mówisz to niepojęte „nie“ i nagle nie wiem co z tym robić dalej: umrzeć? wyjechać? nie zareagować?

Moment w słońcu, kiedy cię obserwuję z okna autobusu, masz inną twarz niż w chwilach, kiedy wiesz, że patrzę – a teraz mnie nie widzisz, patrzysz w nic, w błyszczącą szybę, za którą niby jestem. Już nie ja, nie ze mną, nie w ten sposób, nie tutaj. Może zdarzyć się wszystko, bo wszystko się wydarza. Wszystko określają trzy podstawowe pozycje: mężczyzna na kobiecie, kobieta na mężczyźnie albo to, co teraz – kobieta i mężczyzna przedzieleni światłem.

М – ЧЕРНИЯТ ПОНЕДЕЛНИК

Моментът, в който пламват едновременно всички улични лампи в града. Моментът, в който казваш това непонятно „не“ и изведнъж не знам какво да правя нататък: да умра? да замина? да не реагирам?

Моментът в слънцето, когато те наблюдавам от стъклото на автобуса, имаш различно лице от моментите, когато знаеш, че те гледам – а сега не ме виждаш, гледаш в нищото, в блестящото стъкло, зад което като че ли съм. Вече не аз, не с мен, не по този начин, не тук. Може да се случи всичко, защото всичко се случва. Всичко се определя от три основни пози: мъж върху жена, жена върху мъж или както сега – жена и мъж, разделени от светлина.

Превод от полски: **Светлана Бозукова**

Редактор на превода: **Иван Вълев**